

विषय : पोलीस शिपाई पदाच्या भरतीबाबतची कार्यपध्दती.

०००

परिपत्रक :

पोलीस शिपाई पदाच्या भरतीबाबतची कार्यपध्दती पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे परिपत्रक क्र. पोमंस/६/३२४७/गाईडलाईन, दि. १४/२/१९९४ अन्वये आणि "पोलीस शिपाई सेवाप्रवेश नियम, २०००" अन्वये करण्यात येत होती. तेव्हापासून आजपावेतो शासनाकडून पोलीस शिपाई पदाच्या भरतीबाबत नियमावली, आरक्षण, अटी इत्यादी संदर्भात वेळोवेळी बदल व सुधारणा निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. पोलीस भरती प्रक्रिया सुलभ व्हावी याकरिता प्रचलित पोलीस शिपाई सेवाप्रवेश नियमामध्ये आवश्यक त्या सुधारणा / बदल करणे गरजेचे होते.

तसेच विविध पोलीस घटक प्रमुखांनी सेवाप्रवेश नियमासंदर्भात सुचित केलेल्या सुचना विचारात घेवून "पोलीस शिपाई सेवाप्रवेश नियम २०००" मध्ये आवश्यक सुधारणा करण्यासाठी, पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्यांची बैठक घेण्यात आली होती. सदर बैठकीत पोलीस शिपाई यांच्या भरतीतील प्रत्येक स्तरावरील प्रक्रियेबाबत सखोल चर्चा करण्यात आली आणि पोलीस भरती प्रक्रिया ही अधिक सुरळीत, सुलभ व पुर्ण पारदर्शकता ठेवून करण्यासाठी शासनास याबाबत पोलीस शिपाई सेवाप्रवेश नियम नव्याने तयार करण्यासाठी प्रस्तावित करण्यात आले. त्याअनुषंगाने "पोलीस शिपाई सेवाप्रवेश नियम २००६" नव्याने निर्गमित करण्यात आले आहेत.

पोलीस भरती प्रक्रिया ही अधिक सुरळीत, सुलभ व पुर्ण पारदर्शकता ठेवून करण्यासाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे नव्याने निर्गमित करण्यात येत आहेत.-

१) रिक्त पदांची गणना: रिक्त पदांचा आढावा घेताना प्रत्यक्षात असलेली रिक्त पदे, पुढील वर्षभरात सेवानिवृत्ती / पदोन्नती इत्यादीमुळे प्रत्येक वर्षाच्या दिनांक ३१ डिसेंबर पर्यंत होणारी संभाव्य रिक्त पदे तसेच नव्याने मंजूर होणारी पदे, अनुसुचित जाती, अनुसुचित जमाती, वि.जा. /भ.ज. इतर मागास वर्ग इत्यादींच्या आरक्षणासह विचारात घेवून एकूण रिक्त पदे विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण व खास पथके, म.रा., मुंबई यांच्या कार्यालयात प्रत्येक वर्षी दिनांक ३० नोव्हेंबर पर्यंत कळवावीत.

पोलीस शिपायांच्या रिक्त पदांसाठी वर्षातून एकदाच फेब्रुवारी महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात भरती आयोजित करण्यात यावी. पोलीस भरतीचा दिनांक विशेष पोलीस महानिरीक्षक, (प्रशिक्षण) हे पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांची मान्यता घेवून निश्चित करतील व त्याप्रमाणे निश्चित केलेल्या एकाच दिवशी सर्व संबंधीत पोलीस घटकामध्ये पोलीस भरती घेण्यात यावी.

२) वयोमर्यादा निश्चितीकरिता दिनांक (Cut off date): पोलीस शिपायांच्या भरतीकरिता उमेदवाराची वयोमर्यादा निश्चित करण्यासाठी त्यावर्षाचा ३१ जानेवारी हा दिनांक धरण्यात यावा.

३) जाहिरात : शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्र. संकिर्ण/१०३३/प्रक्र-९६/२००३/१३-अ, दि. १९/११/२००३ चे परिपत्रकानुसार व मा. सर्वोच्च न्यायालय, नवी दिल्ली यांनी सिव्हील अप्लीकेशन क्र. ११६४६/११७२४/१९९६ प्रकरणी दि. २२/८/१९९५ रोजी निर्गमित केलेल्या सूचनांनुसार रिक्त पदे भरावीत. सेवायोजन कार्यालयाद्वारे पुरस्कृत उमेदवारांची यादी तसेच रोजगार व स्वयंरोजगार केंद्र, जिल्हा सैनिकी बोर्ड, समाज कल्याण अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग इत्यादी संस्थेमार्फत यादी प्राप्त करून घ्यावी. त्याच बरोबर रिक्त पदांबाबत स्थानिक वर्तमानपत्रांमध्ये (उदा. मराठी, हिंदी, इंग्रजी, उर्दू इत्यादी भाषेतील) जाहिरात देवून, दुरदर्शन इत्यादी प्रसिध्दी माध्यमांद्वारे, तसेच पोलीस वेबसाईटवर व पोलीस मुख्यालयाच्या फलकावर प्रसिध्दी देवून संबंधित पदासाठी सेवाशर्ती पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांचे आवेदन अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर विहित पध्दतीनुसार पोलीस भरतीकरिता निवड करावी.

४) आवेदन अर्ज (Application Form) : विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण व खास पथके, मुंबई यांचे कार्यालयाने विहित केलेल्या प्रवेश अर्जाच्या नमुन्याप्रमाणे प्रत्येक उमेदवाराने पोलीस शिपाई पदासाठी अर्ज भरणे अनिवार्य राहिल. कोणत्याही उमेदवाराला विहित प्रवेश अर्जा शिवाय भरती प्रक्रियेसाठी हजर करून घेण्यात येवू नये. प्रत्येक आवेदन अर्जावर अनुक्रमांक व शिक्का असावा आणि कोणत्या अनुक्रमांकाचे अर्ज कोणत्या ठिकाणी पाठविण्यात आले आहेत याची घटक मुख्यालयात नोंद ठेवावी. विक्री केलेले अर्ज व प्राप्त रक्कम यांचा योग्य हिशोब लागणे आवश्यक आहे. अर्ज विक्रीत गैर व्यवहार होणार नाही याची दक्षता घ्यावी. अर्ज मिळण्याचे ठिकाण निवडतांना उमेदवारांना अर्ज घेण्यासाठी ग्रामीण भागातून लांब यावे लागणार नाही, त्यांची गैरसोय होणार नाही याकडे लक्ष पुरवावे, त्याचप्रमाणे मोट्या प्रमाणात अर्जदारांची गर्दी झाल्यास कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणार नाही याची घटक प्रमुखांनी दक्षता घ्यावी. पोलीस मुख्यालय / उपकेंद्रात उघडलेल्या खिडक्या (Counter) मधून आवेदन अर्ज घेण्यासाठी येणाऱ्या इच्छुक उमेदवारांकडून संबंधित घटक प्रमुखाच्या नावाने रु. ५०/- चा डीमांड ड्राफ्ट घेण्यात यावा. त्यावरील बँकेचे नाव व डीमांड ड्राफ्ट क्रमांकाची रजिस्टर मध्ये उमेदवारांच्या नावासमोर नोंद करून आवेदन अर्ज देण्यात यावेत. विहित केलेल्या कालावधीनंतर अर्जांचे वाटप करण्यात येऊ नये.

५) बाह्य मदतनीस म्हणून अधिकाऱ्याची नेमणूक : पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचा प्रतिनिधी म्हणून पोलीस अधीक्षक / पोलीस उपआयुक्त दर्जाचा एक अधिकारी पदनामाने (By designation) प्रत्येक पोलीस घटकात (पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई / ठाणे शहर / पुणे शहर / नागपूर शहर वगळून) पोलीस भरतीमध्ये निवड मंडळाचा सदस्य म्हणून नेमण्यात येईल. सदरचा अधिकारी त्याला नेमून दिलेल्या पोलीस घटकात न चुकता भरतीच्या वेळी हजर राहून भरतीच्या प्रक्रियेतील प्रत्येक स्तरावर पारदर्शकता राहिल व नियमानुसार भरती होत आहे का याची खात्री करेल. भरती प्रक्रिया संपल्यानंतर प्रत्येक टप्प्यातील अगदी जाहिरातीपासून ते उमेदवारांच्या अंतीम निवडीपर्यंतची विस्तृत माहिती (अहवाल) संबंधित पोलीस अधिकारी विशेष पोलीस महानिरीक्षक, (प्रशिक्षण) यांचेकडे १० दिवसांच्या आत न चुकता सादर करेल.

६) अर्ज व प्रमाणपत्रांची तपासणी : पोलीस भरतीसाठी हजर झालेल्या उमेदवारांच्या अर्जांची व आवश्यक त्या प्रमाणपत्रांची प्रथम छाननी करण्यात यावी. प्रमाणपत्रात त्रुटी / उणीवा असल्यास किंवा आवश्यक ती प्रमाणपत्रे आढळून न

आल्यास, अशा उमेदवारांना पोलीस भरतीकरिता निवड समितीच्या सदस्यांमार्फत अपात्र ठरवून खालील प्रमाणे वेळीच संबंधित उमेदवारांना लेखी कळविण्यात यावे. “आपण पुढील चाचणीसाठी _____ चा कारणास्तव अपात्र ठरला आहात.”

७) शारिरीक पात्रता व शारिरीक चाचणी: अर्ज व प्रमाणपत्राची छाननी केल्यानंतर विहित अटी / शर्तीची पूर्तता करणाऱ्या उमेदवारांची उंची व छातीचे मोजमाप घ्यावे. घटनास्थळी उमेदवारांकडून त्यांच्या उंची / छातीचे मोजमापाबाबत तक्रार आल्यास सदरकामी नेमणूकीस असलेल्या पोलीस उपअधीक्षक (गृह) / उप विभागीय पोलीस अधिकारी यांनी त्यांच्या प्रत्यक्ष देखरेखीखाली फेरमोजमाप घ्यावे व त्याचा तपशील स्वतः भरती नोंदवहीत नोंदवावा. उंची व छातीची अट पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांना सहाय्यक पोलीस आयुक्त / पोलीस उपअधीक्षक (गृह) यांच्या सहीने त्यांचा नोंदणी क्रमांक देवून तसे कार्ड देण्यात यावे. तसेच परिक्षकांनी अथवा उमेदवाराने पुढील चाचण्यांच्या वेळी म्हणजेच शारिरीक, लेखी व तोंडी चाचण्यांच्या वेळी संबंधित कागदपत्रावर फक्त क्रमांक नोंदवावा. उमेदवारांनी किंवा परिक्षकांनी उमेदवारांच्या नावाचा कोणत्याही कागदपत्रात उल्लेख करू नये. विहित शारिरीक पात्रतेनुसार अपात्र ठरविण्यात आलेल्या उमेदवारांना वेळीच निवड समितीच्या सदस्यांमार्फत लेखी कळवावे.

शारिरीक मोजमाप पात्रतेची पूर्तता करणाऱ्या उमेदवारांची शारिरीक चाचणी (Physical Test) १०० गुणांसाठी घेण्यात यावी.

परंतु चालक पोलीस शिपाई पदासाठी आलेल्या उमेदवारांची प्रथम ५० गुणांची वाहन चालविण्याची परिक्षा घेण्यात यावी. त्यामध्ये उत्तीर्ण होण्याकरिता ३५ गुण मिळविणे आवश्यक राहिल. सदरची परीक्षा जिल्हा स्तरावरील मोटार परिवहन अधिकारी व प्रादेशिक परिवहन विभागातील निरीक्षक दर्जाचा अधिकारी घेईल. सदर परीक्षेत उत्तीर्ण झाल्यानंतर ‘पात्र’ उमेदवारांना शारिरीक चाचण्याकरिता पाठविण्यात येईल. सदर परीक्षेत उत्तीर्ण होण्यासाठी प्राप्त केलेले गुण हे चालक पोलीस शिपाई पदाची अंतीम गुणवत्ता यादी तयार करतांना ग्राह्य धरण्यात येवू नयेत.

शारिरीक चाचणी घेतांना परिशिष्ट ‘अ’ मध्ये जोडलेल्या तक्त्याच्या अनुषंगाने गुण देवून प्रत्येक प्रात्यक्षिक संपल्यानंतर उमेदवाराला त्याचे गुण कळवावेत, तसेच सर्व प्रात्यक्षिक संपल्यानंतर सर्व गुण एकत्रीत करून मुख्यालयाच्या नोटीस बोर्डावर त्याच दिवशी न चुकता लावणे आवश्यक राहिल.

८) लेखी परीक्षा : शारिरीक चाचणी मध्ये कमीत कमी ५०% गुण मिळवून १:१५ या प्रमाणकात बसणाऱ्या त्या त्या प्रवर्गातील गुणवत्तेनुसार आलेल्या आणि सदरच्या प्रमाणकानुसार शेवटच्या उमेदवारास जेवढे गुण मिळालेले आहेत तेवढे समान गुण मिळविणाऱ्या सर्व उमेदवारांची ७५ गुणांची लेखी परीक्षा घेतली जाईल. (उदाहरण : १०० पदांसाठी जाहिरात दिल्यास, विविध प्रवर्गातून बाह्यवर्ग चाचणी पूर्ण करणाऱ्या व ५०% हून अधिक गुण मिळविणाऱ्या उमेदवारांमधून १:१५ या प्रमाणकानुसार उमेदवार लेखी परीक्षेसाठी पात्र असतील. १ पदांसाठी १५ उमेदवारांना लेखी चाचणीसाठी पात्र ठरविण्यात येईल. जर १० पदे अनुसूचित जाती, १० पदे अनुसूचित जमाती, ५ पदे भ.वि.जा.ज. असल्यास १०X१५=१५० उमेदवार अनुसूचित जाती या प्रवर्गातून १०X१५ = १५० अनुसूचित जमातीतील आणि ५ X १५ = ७५ भ.वि.जा.ज. चे उमेदवार त्या प्रवर्गातील लेखी परीक्षेसाठी पात्र ठरतील. तसेच अनुसूचित जातीतील १५० व्या उमेदवारास जेवढे गुण असतील तेवढेच गुण असलेले त्या प्रवर्गातील सर्व उमेदवार लेखी परीक्षेसाठी पात्र

ठरतील. तसेच अनुक्रमे अनुसुचित जामातीचा १५० वा उमेदवार व भ.वि.जा.ज. प्रवर्गातील ७५ व्या उमेदवारास मिळालेल्या गुणा इतकेच गुण मिळालेले उमेदवार सुध्दा संबंधीत प्रवर्गातून लेखी परिक्षेस पात्र ठरतील.)

लेखी परिक्षेमध्ये १) चालु घडामोडी व सामान्य ज्ञान २) अंकगणित व ३) निबंध लेखन या विषयांचा समावेश असेल. प्रश्न पत्रिका ६० गुणांची पर्यायी स्वरूपाची (Objective Type) व, १५ गुणांची सविस्तर वर्णनात्मक स्वरूपाची अशी ज्यात निबंध (Essay) हा विषय राहिल. लेखी चाचणी परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकेतील 'निबंध' हा विषय तपासण्यासाठी त्या विषयातील इच्छूक माहितगार / जाणकार / तज्ञ अधिकाऱ्याची निवड करून त्यांची यादी तयार ठेवण्यात यावी. निबंध तपासणीची पध्दत ही प्रमाणबध्द (Standardized) असावी. निबंध तपासणीच्या वेळी सर्व उमेदवारांकरिता एकच प्रमाणबध्द मापदंड असावेत. उदा. सुवाच्च हस्ताक्षर, विषयाची मुद्देसुद मांडणी, नीट नेटकेपणा व विषयानुरूप सकारात्मक दुष्टीकोन इ.उत्तर पत्रिका तपासण्याची पध्दत अत्यंत पारदर्शक असावी व त्याप्रमाणे पारदर्शकता प्रत्यक्षात स्पष्टपणे दिसून यायला हवी. उत्तरपत्रिकेतील गुणांच्या बेरजेच्या संख्येत नोंद घेताना खाडाखोड झाल्यास किंवा गुणांच्या संख्येत पुन्हा गिरवणी (overwriting) करण्यात आल्यास अशा ठिकाणी संबंधित अधिकारी (उत्तरपत्रिका तपासणीस) स्वतःची सही करून प्रमाणित करेल. पर्यायी स्वरूपाची प्रश्नपत्रिका सोडविण्यासाठी स्वतंत्र उत्तरपत्रिका ठेवण्यात यावी व सदर उत्तर पत्रिका शक्यतो संगणकाद्वारे तपासावी. उत्तर पत्रिका तयार करण्याकरिता व तपासण्याकरिता संगणक तज्ञाकडून आवश्यक त्या सुचना घ्याव्यात.

लेखी परीक्षेचा निकाल २४ तासाच्या आत सुचना फलकावर (Notice Board) लावण्यात येईल.

१) मुलाखत चाचणी : मुलाखतीसाठी पात्र होणेकरिता लेखी परीक्षेत कमीत कमी ५०% गुण मिळवणे आवश्यकच आहे. शारिरीक चाचणी व लेखी चाचणी यांच्या गुणांच्या एकत्रिकरणानंतर (१७५ गुणांपैकी)गुणवत्ता क्रमानुसार प्रसिध्द केलेल्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या प्रवर्ग निहाय पदसंख्येच्या १:८ या प्रवर्ग निहाय प्रमाणात उमेदवारांना मुलाखत चाचणीसाठी पात्र ठरविण्यात येईल. सदरच्या प्रमाणकानुसार शेवटच्या उमेदवारास जेवढे गुण मिळालेले आहेत तेवढे समान गुण मिळविणाऱ्या सर्व उमेदवारांना मुलाखत चाचणीकरिता बोलविण्यात यावे.

(उदाहरण : लेखी परीक्षा किमान ५० % गुण मिळवून उत्तीर्ण झाल्यानंतर मैदानी व लेखी परिक्षेचे (एकूण १७५ गुणांपैकी) गुण एकत्रित करून मुलाखत चाचणीकरिता १:८ या प्रमाणात उमेदवार संबंधीत प्रवर्गासाठी पात्र ठरतील. उदा. जर १० पदे अनुसुचित जाती , १० पदे अनु. जमाती , ५ पदे भ.वि.जा.ज. असल्यास $१० \times ८ = ८०$ उमेदवार अनुसुचित जाती या प्रवर्गातून $१० \times ८ = ८०$ अनुसुचित जमातीतील आणि $५ \times ८ = ४०$ भ.वि.जा.ज. चे उमेदवार त्या प्रवर्गातील मुलाखतीसाठी पात्र ठरतील. तसेच अनुसुचित जातीतील ८० व्या उमेदवारास जेवढे गुण असतील तेवढेच गुण असलेले त्याच प्रवर्गातील सर्व उमेदवार मुलाखतीसाठी पात्र ठरतील. तसेच अनुक्रमे अनुसुचित जामातीचा ८० वा उमेदवार व भ.वि.जा.ज. प्रवर्गातील ४० व्या उमेदवारास मिळालेल्या गुणा इतकेच गुण मिळालेले उमेदवार सुध्दा संबंधीत प्रवर्गातून मुलाखतीस पात्र ठरतील.)

मुलाखत चाचणी एकूण २५ गुणांची असेल, त्यात खालील विषयांचा समावेश असेल.

१) उमेदवारांचे सर्वसाधारण व्यक्तिमत्व २) क्रीडा, एन.सी.सी. अथवा तत्सम कार्यक्षमता ३) इतर विशेष कार्यक्षमता उदा. वाहन चालविण्याचे ज्ञान, संगणकाचे ज्ञान अथवा अन्य तांत्रिक विषयावरील प्रशिक्षण / उच्च शिक्षण.

पोलीस प्रक्रियेतील प्रत्येक चाचणीकरिता उमेदवारांना देण्यात येणारे गुण शाईने नोंदवावेत. पेन्सीलचा उपयोग कोठेही करू नये.

मुलाखत चाचणीकरिता निवडमंडळ खालील प्रमाणे राहिल.

- १) आयुक्तालय / जिल्हयातील पोलीस उपआयुक्त / पोलीस अधीक्षक / समादेशक.
- २) जिल्हयातील व आयुक्तालयातील (मुंबई, पुणे, ठाणे, नागपूर वगळून) भरतीसाठी पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी नेमून दिलेले प्रतिनिधी असतील. याव्यतिरिक्त मुंबई, पुणे, ठाणे, नागपूर आयुक्तालय येथे आयुक्त यांनी पोलीस उपआयुक्त दर्जाचा अधिकारी नेमावा.

३) पोलीस भरतीसाठी गठीत करावयाच्या निवडमंडळावर निवासी उपजिल्हाधिकारी हे अल्पसंख्यांक समाजाचे नसल्यास, त्या दर्जाचा कोणत्याही विभागातील अल्पसंख्यांक समाजाचा अधिकारी नेमण्यात यावा. संबंधित जिल्हयात / आयुक्तालयात असा अधिकारी उपलब्ध नसल्यास, परिक्षेत्रीय पोलीस महानिरीक्षक / विभागीय आयुक्त, यांच्याशी विचारविनिमय करून संबंधित महसूल विभागातील / पोलीस परिक्षेत्रातील कोणत्याही विभागाच्या त्या दर्जाचा अधिकारी नेमण्यात यावा. (शासन पत्र क्र.एमआयएस-३२००/सीआर-४७५/पोल-५अ, दि.३/१/२००३)

४) समाजकल्याण अधिकारी.

५) आदिवासी विकास अधिकारी.

६) जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी.

७) जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी (शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०००/प्र.क्र.-११९/का-२, दि. २/१/२००१)

निवड मंडळ सदस्य उमेदवारांची 'शारिरीक चाचणी', 'लेखी चाचणी' व 'मुलाखत चाचणीचे' गुण एकत्रीत करून गुणवत्ता यादी तयार करतील. शेवटच्या उमेदवाराची मुलाखत संपल्यानंतर २४ तासांच्या आत भरतीचा अंतीम निकाल सुचना फलकावर लावून जाहीर करण्यात येईल.

निवड करण्यात आलेले जे उमेदवार वैद्यकीय दृष्ट्या पात्र ठरतील त्यांना आरक्षित पदानुसार पोलीस शिपाई पदावर नेमणूक द्यावी. नेमणूक देण्यात आलेल्या उमेदवारांची साक्षांकन नमुना व चारित्र्य पडताळणी त्यांच्या नेमणूकीनंतर एक महिन्याच्या आत करण्यात यावी.

निवड करण्यात आलेल्या उमेदवारांच्या फक्त १० टक्के इतकेच उमेदवार प्रतीक्षा यादीवर ठेवावेत. ही प्रतीक्षा यादी फक्त त्या भरतीमधील निवड झालेला उमेदवार हजर झाला नाही तरच लागू होईल. भविष्यात रिक्त होणाऱ्या पदांसाठी सदरची प्रतीक्षा यादी लागू होणार नाही. तसेच भरतीच्या वेळी जितक्या जागा अधिसूचित करण्यात आल्या असतील तेवढ्याच जागा निवड यादी व प्रतीक्षा यादीतून भराव्यात. प्रतीक्षा यादी ६ महिनेपर्यंत अस्तित्वात राहिल.

१०) घटक प्रमुखांसाठी सुचना :

१) विविध प्रसार माध्यमाद्वारे देण्यात आलेल्या जाहिरातीच्या प्रती, जाहिरात दिल्या दिनांकापासून २ दिवसांच्या आत विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण कार्यालयास सादर कराव्यात.

२) प्रवेश अर्ज स्विकारण्याची अंतिम तारिख जाहिरातमध्ये नचुकता नमूद करण्यात यावी.

३) भरती प्रक्रिया ही तटस्थपणे, निपक्षपातीपणे व पारदर्शक (Neutrality, impartiality and transparency) होणे आवश्यक असून भरती प्रक्रियेत कोणताही गैरप्रकार व भ्रष्टाचार होणार नाही यासाठी

आयुक्तलयातील भरतीकरिता पोलीस आयुक्त हे 'दक्षता अधिकारी' म्हणून काम पहातील तसेच जिल्हयातील परिक्षेअंतर्गत येणाऱ्या पोलीस घटकांत होणाऱ्या भरतीमध्ये 'दक्षता अधिकारी' म्हणून त्या त्या परिक्षेत्रातील विशेष पोलीस महानिरीक्षक, परिक्षेत्रीय हे काम पहातील. राज्य राखीव पोलीस बलामधील भरतीप्रक्रियेवर विशेष पोलीस महानिरीक्षक, राज्य राखीव पोलीस बल, मुंबई हे 'दक्षता अधिकारी' म्हणून काम पहातील.

४) भरतीच्या प्रक्रिये दरम्यान खंड न देता सलगपणे लवकरात लवकर पूर्ण करण्यात यावी जेणे करून भरतीच्या कामाचा ताण कमी कमी होत जावून विनाकारण तक्रारी करण्यास कोणासही वाव मिळणार नाही.

५) घटक प्रमुखांनी व दक्षता अधिकारी यांनी पोलीस भरतीच्यावेळी दक्ष राहून भरती प्रक्रीया व्यवस्थित होत आहे याची काळजी घ्यावी व त्याप्रमाणे पोलीस बंदोबस्त ठेवावा. भरतीकरिता नेमणूक केलेल्या अधिकाऱ्यांना / कर्मचाऱ्यांना वेगळे ओळखपत्र द्यावे व ते त्यांनी भरतीच्या वेळी गणवेषावर लावणे बंधनकारक राहिल. बाहेरील कोणत्याही व्यक्तींना भरती परिसरात प्रवेश करू देवू नये. भरती परिसरात **मोबाईल फोनचा** वापर होणार नाही याची दक्षता कटाक्षाने घेण्यात यावी. उमेदवारांच्या सोयीसाठी जागोजागी सुचनांचे फलक लावावे, P.A. System त्यांच्याकरिता फिरते प्रसाधनगृहाची (Mobile Toilets) व्यवस्था करावी, भरतीकालावधीत वैद्यकीय सेवेची सोय, पिण्याच्या पाणी, उपहार गृह इत्यादीची भरतीप्रक्रीये पुरती सोय करावी.

६) उमेदवारांची भरती संदर्भात कोणत्याही बाबतीत काही तक्रार / शंका असल्यास किंवा भरती प्रक्रियेत गैरप्रकार होत असल्याचे दिसून आल्यास. अशी बाब कोणताही उमेदवार संबंधित पोलीस घटकातील पोलीस आयुक्त / पोलीस अधीक्षक / समादेशक/ विशेष पोलीस महानिरीक्षक, परिक्षेत्रीय / विशेष पोलीस महानिरीक्षक, राज्य राखीव पोलीस बल किंवा पोलीस महासंचालक यांच्या प्रतिनिधीच्या (DGP's Observer)निदर्शनास आणून देवू शकेल. याकरिता संबंधित अधिकाऱ्यांचे सुचना फलकावर त्यांचा नाव व दुरध्वनी क्रमांक देण्यात यावा जेणे करून उमेदवाराला तक्रारीसाठी संपर्क साधणे सोईचे होईल.

७) तसेच भरती प्रक्रीयेच्यावेळी असे निदर्शनास आले आहे की काही लोक (दलाल) हे उमेदवारांशी संपर्क साधून पैशांच्या मोबदल्यात भरतीत निवड निश्चित करण्याचे प्रलोभन दाखविण्याचे प्रकार घडत असतात. तरी अशा दलालांना प्रतिबंध करण्यासाठी सर्व घटक प्रमुखांनी दक्ष राहून भरतीचे ठिकाणी योग्य तो बंदोबस्त ठेवावा. त्याबाबत सर्व उमेदवारांना आवश्यक त्या सुचना देण्यात यावा.

पोलीस भरतीमध्ये कोणत्याही प्रकारचा गैरप्रकार होवू नये याकरिता भरतीच्या संपूर्ण प्रक्रीयेवर लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग तसेच राज्य गुप्तवार्ता विभागांच्या दक्षता पथकाकडून बारकाईने लक्ष ठेवण्यात येईल.

८) पोलीस भरतीकरिता विहित केलेल्या सेवाप्रवेश नियम व त्यासंबंधातील शासन निर्णयांची व मार्गदर्शक तत्वांचा अगदी बारकाईने अभ्यास करून त्यानुसार घटक प्रमुखांनी पोलीस भरतीबाबत कार्यवाही करावी.

(राकेश मारिया) 16/5/2006.

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण व खास पथके,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

परिशिष्ट अ

पोलीस शिपाई पदांच्या प्रशिक्षणासाठी उमेदवारांची निवड करण्याकरिता
ध्यावयाची शारीरिक चाचणी परीक्षा (पुरुष उमेदवारांकरिता)

शारीरिक चाचणीमध्ये खालील बाबींचा समावेश असेल व त्याकरिता एकूण गुण १०० असतील -

(१) १०० मीटर धावणे - यासाठी उमेदवारास खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील :

संपूर्ण १०० मीटरचे अंतर धावण्यास लागणारा कालावधी (सेकंदांमध्ये)	गुण
११.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	२५
११.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १२.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	२१
१२.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १३.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	१८
१३.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १४.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	१५
१४.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १५.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	१२
१५.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १६.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	९
१६.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १७.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	६
१७.५० सेकंदापेक्षा जास्त परंतु १८.५० सेकंद किंवा त्यापेक्षा कमी	३
१८.५० सेकंदापेक्षा जास्त	०

उमेदवार १०० मीटरचे अंतर धावू न शकल्यास त्यास शून्य गुण देण्यात येतील.

(२) ८०० मीटर धावणे - यासाठी उमेदवारास खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील :-

संपूर्ण ८०० मीटरचे अंतर धावण्यास लागणारा कालावधी (मिनिटांमध्ये)	गुण
२.१५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	२५
२.१५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु २.२५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	२३
२.२५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु २.३५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	२१
२.३५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु २.४५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	१९
२.४५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु २.५५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	१७
२.५५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु ३.०५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	१५
३.०५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु ३.१५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	१२
३.१५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु ३.२५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	९
३.२५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु ३.३५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	६
३.३५ मिनिटांपेक्षा जास्त परंतु ३.४५ मिनिटे किंवा त्यापेक्षा कमी	३
३.४५ मिनिटांपेक्षा जास्त	०

उमेदवार ८०० मीटरचे अंतर धावू न शकल्यास त्यास शून्य गुण देण्यात येतील.

(३) पुलअप्स - क्षितीज समांतर खांबावर उमेदवारास दहा पुलअप्स काढावे लागतील. यासाठी एकूण १० गुण देण्यात येतील म्हणजेच एका पुलअपसाठी १ गुण राहिल. उमेदवारांची छाती सहजपणे आडव्या खांबाला टेकल्यानंतर त्याने एक पुलअप्स पूर्ण केला असे समजण्यात येईल असे करताना उमेदवाराने न झगडता अथवा आपले पाय न झाडता किंवा न वाकवता एक पुलअप पूर्ण केल्यास त्यास पूर्ण १ गुण देण्यात येईल. जर उमेदवारास पुलअप काढता आला नाही म्हणजेच त्याला त्याची छाती आडव्या खांबाला टेकवता आली नाही तर त्या पुलअपसाठी त्याला गुण मिळणार नाही.

(४) **गोळाफेक-** उमेदवारास ७.२६० किलोग्रॅम वजनाचा गोळा फेकावा लागेल. गोळाफेकीसाठी खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील.

गोळाफेकीचे अंतर (मीटरमध्ये)	गुण
८.५० मीटर किंवा जास्त	२०
७.९० मीटर किंवा जास्त परंतु ८.५० मीटरपेक्षा कमी	१८
७.३० मीटर किंवा जास्त परंतु ७.९० मीटरपेक्षा कमी	१६
६.७० मीटर किंवा जास्त परंतु ७.३० मीटरपेक्षा कमी	१४
६.१० मीटर किंवा जास्त परंतु ६.७० मीटरपेक्षा कमी	१२
५.५० मीटर किंवा जास्त परंतु ६.१० मीटरपेक्षा कमी	१०
४.९० मीटर किंवा जास्त परंतु ५.५० मीटरपेक्षा कमी	८
४.३० मीटर किंवा जास्त परंतु ४.९० मीटरपेक्षा कमी	६
३.७० मीटर किंवा जास्त परंतु ४.३० मीटरपेक्षा कमी	४
३.१० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.७० मीटरपेक्षा कमी	२
३.१० मीटर पेक्षा कमी	०

(अ) गोळा फेकताना एक चूक क्षम्य असेल व त्यासाठी गुण कमी करण्यात येणार नाहीत.

(ब) गोळाफेकीत फेकलेला गोळा जर सीमांकन रेषेच्या मध्यावर पडला तर उमेदवारास नजीकच्या वरच्या श्रेणीतील गुण दिले जातील. (उदा : जर गोळाफेकीचे अंतर ६.१० मीटर असेल तर उमेदवाराला १२ गुण देण्यात येतील.)

(५) **लांब उडी** - यासाठी उमेदवाराला धावत येऊन लांब उडी मारावी लागेल. लांब उडीसाठी खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील.

उडीचे अंतर (मीटरमध्ये)	गुण
५.०० मीटर किंवा जास्त	२०
४.७५ मीटर किंवा जास्त परंतु ५.०० मीटरपेक्षा कमी	१८
४.५० मीटर किंवा जास्त परंतु ४.७५ मीटरपेक्षा कमी	१६
४.२५ मीटर किंवा जास्त परंतु ४.५० मीटरपेक्षा कमी	१४
४.०० मीटर किंवा जास्त परंतु ४.२५ मीटरपेक्षा कमी	१२
३.५० मीटर किंवा जास्त परंतु ४.०० मीटरपेक्षा कमी	९
३.०० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.५० मीटरपेक्षा कमी	६
२.५० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.०० मीटरपेक्षा कमी	३
२.५० मीटरपेक्षा कमी	०

उमेदवारास फक्त एकच उडी मारण्याची परवानगी राहिल. उडी मारतांना अपघात झाल्यास किंवा चूक म्हणजे उडी मारण्याच्या रेषेवर किंवा रेषेपलिकडे पहिले पाऊल टाकल्यास उमेदवारास एक जादा संधी देण्यात येईल व त्यासाठी गुण कमी केले जाणार नाहीत. जादा संधीचा फायदा घेतांना पुन्हा चूक केल्यास वा अपघात घडल्यास उमेदवारास शून्य गुण देण्यात येतील.

**पोलीस शिपाई पदांच्या प्रशिक्षणासाठी उमेदवारांची निवड करण्याकरिता
ध्यावयाची शारीरिक चाचणी परीक्षा (महिला उमेदवारांकरीता)**

शारीरिक चाचणीमध्ये खालील बाबींचा समावेश असेल व त्याकरिता एकूण गुण १०० असतील -

(१) धावणे

यासाठी उमेदवारास २०० मीटर धावावे लागेल व त्यात खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील :-

संपूर्ण २०० मीटर अंतर धावण्यास लागणारा कालावधी (सेकंदांमध्ये)	गुण
३५ सेकंद व त्यापेक्षा कमी	२५
३५ सेकंदपेक्षा जास्त -- ३६ सेकंदपर्यंत	२३
३६ सेकंदपेक्षा जास्त -- ३७ सेकंदपर्यंत	२१
३७ सेकंदपेक्षा जास्त -- ३८ सेकंदपर्यंत	१८
३८ सेकंदपेक्षा जास्त -- ३९ सेकंदपर्यंत	१५
३९ सेकंदपेक्षा जास्त -- ४० सेकंदपर्यंत	१२
४० सेकंदपेक्षा जास्त -- ४१ सेकंदपर्यंत	९
४१ सेकंदपेक्षा जास्त -- ४२ सेकंदपर्यंत	६
४२ सेकंदपेक्षा जास्त -- ४३ सेकंदपर्यंत	३
४३ सेकंदपेक्षा जास्त	०

(२) चालणे

यासाठी उमेदवारास ३ किलोमीटरचे अंतर चालावे लागेल व त्यासाठी खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील :

३ किलोमीटरस चालण्यास लागणारा कालावधी (मिनिटांमध्ये)	गुण
२३ मिनिटे व त्यापेक्षा कमी	२५
२३ मिनिटांपेक्षा जास्त -- २४ मिनिटांपर्यंत	२१
२४ मिनिटांपेक्षा जास्त -- २५ मिनिटांपर्यंत	१७
२५ मिनिटांपेक्षा जास्त -- २६ मिनिटांपर्यंत	१३
२६ मिनिटांपेक्षा जास्त -- २७ मिनिटांपर्यंत	९
२७ मिनिटांपेक्षा जास्त -- २८ मिनिटांपर्यंत	५
२८ मिनिटांपेक्षा जास्त --	०

(३) गोळाफेक

उमेदवारास ४ किलो वजनाचा गोळा फेकावा लागेल. गोळाफेकीसाठी खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील :

गोळाफेकीचे अंतर (मीटरमध्ये)	गुण
६.०० मीटर व त्यापेक्षा जास्त	२५
५.५० मीटर व त्यापेक्षा जास्त -- ६.०० मीटरपेक्षा कमी	२०
५.०० मीटर व त्यापेक्षा जास्त -- ५.५० मीटरपेक्षा कमी	१५
४.५० मीटर व त्यापेक्षा जास्त -- ५.०० मीटरपेक्षा कमी	१०
४.०० मीटर व त्यापेक्षा जास्त -- ४.५० मीटरपेक्षा कमी	५
आणि ४.०० मीटरपेक्षा कमी	०

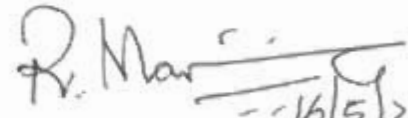
(अ) गोळा फेकताना एक चूक क्षम्य असेल व त्यासाठी गुण कमी करण्यात येणार नाहीत.

(ब) गोळाफेकीत फेकलेला गोळा जर सीमांकन रेषेच्या मध्यावर पडला तर उमेदवारास नजीकच्या वरच्या श्रेणीतील गुण दिले जातील. (उदा : जर गोळाफेकीचे अंतर ५ मीटर असेल तर उमेदवाराला १५ गुण देण्यात येतील.)

(४) लांब उडी - यासाठी उमेदवाराला धावत येऊन लांब उडी मारावी लागेल. लांब उडीसाठी खालीलप्रमाणे गुण देण्यात येतील.

उडीचे अंतर (मीटरमध्ये)	गुण
३.८० मीटर किंवा जास्त	२५
३.५० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.८० मीटरपेक्षा कमी	२१
३.२० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.५० मीटरपेक्षा कमी	१८
२.९० मीटर किंवा जास्त परंतु ३.२० मीटरपेक्षा कमी	१५
२.६० मीटर किंवा जास्त परंतु २.९० मीटरपेक्षा कमी	१२
२.३० मीटर किंवा जास्त परंतु २.६० मीटरपेक्षा कमी	९
२.०० मीटर किंवा जास्त परंतु २.३० मीटरपेक्षा कमी	६
१.७० मीटर किंवा जास्त परंतु २.०० मीटरपेक्षा कमी	३
१.७० मीटरपेक्षा कमी	०

उमेदवारास फक्त एकच उडी मारण्याची परवानगी राहिल. उडी मारतांना अपघात झाल्यास किंवा चूक म्हणजे उडी मारण्याच्या रेषेवर किंवा रेषेपलिकडे पहिले पाऊल टाकल्यास उमेदवारास एक जादा संधी देण्यात येईल व त्यासाठी गुण कमी केले जाणार नाहीत. जादा संधीचा फायदा घेताना पुन्हा चूक केल्यास वा अपघात घडल्यास उमेदवारास शून्य गुण देण्यात येतील.

-16/5/2006.

(राकेश मारिया)

विशेष पोलीस महानिरीक्षक, प्रशिक्षण व खास पथके,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई